

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Oktober 2003

Promemoria om ratificering av
ändring i stadgan för Europeiska
centralbankssystemet och Europeiska
centralbanken

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	4
3	Bakgrund	5
3.1	Tillkomsten av ändringen i artikel 10.2 i ECBS-stadgan ...	5
3.2	Den svenska konstitutionella processen.....	5
4	Det nya rösträttsförfarandet	6
4.1	Sverige bör ratificera ändringen i ECBS-stadgan.....	7
	 Bilaga: Europeiska unionens råds beslut av den 21 mars 2003 (EUT L83, 1.4.2003, s. 66)	 8

1 Sammanfattning

Den 21 mars 2003 fattade Europeiska rådet på stats- eller regeringschefsnivå ett enhälligt beslut om att ändra artikel 10.2 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan), som är ett protokoll till EG-fördraget. Beslutet innebär att rösträttsförfarandet i Europeiska centralbankens råd (ECB-rådet) skall ändras. Syftet med ändringen är att behålla ECB-rådets effektivitet och förmåga att fatta beslut i rätt tid även efter en utvidgning av valutaunionen.

Ändringen innebär att det totala antalet röster i ECB-rådet skall begränsas till 21. Direktionsledamöterna i ECB skall ha permanent rätt att rösta, vilket innebär att de får sex röster och att det återstår 15 röster att fördela på cheferna för de nationella centralbankerna i de medlemsstater som är medlemmar i valutaunionen. De 15 rösterna fördelas genom att placera dessa medlemsstater i olika grupper och tilldela varje grupp ett visst antal röster. Rösterna roterar sedan inom gruppen mellan centralbankscheferna i varje medlemsstat.

Enligt artikel 10.6 i ECBS-stadgan skall ändringen träda i kraft efter det att samtliga medlemsstater i Europeiska unionen har ratificerat den i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser. Enligt överenskommelse bör ratificeringen ske senast den 31 mars 2004, så att fördragsändringen kan träda i kraft innan de nya medlemmarna inträder i EU. Det föreslås därför att riksdagen godkänner ändringen så att den kan träda i kraft innan dess.

2 Förslag till riksdagsbeslut

Det föreslås att riksdagen godkänner beslutet den 21 mars 2003 av rådet på stats- eller regeringschefsnivå om ändring av artikel 10.2 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken.

3 Bakgrund

3.1 Tillkomsten av ändringen i artikel 10.2 i ECBS-stadgan

Enligt artikel 10.1 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (ECBS-stadgan) består Europeiska centralbankens råd (ECB-rådet) av de sex medlemmarna i Europeiska centralbankens (ECB:s) direktion samt cheferna för centralbankerna i de medlemsstater som har antagit euron. Samtliga centralbankschefer har ett personligt och oberoende mandat i ECB-rådet och företräder således valutaunionen som helhet.

Alla medlemmar i ECB-rådet har enligt nuvarande artikel 10.2 i ECBS-stadgan en röst vardera vid beslutsfattandet. I och med utvidgningen av Europeiska unionen förutsågs att en förändring av beslutsfattandet inom ECB-rådet var nödvändig för att behålla ECB-rådets förmåga att fatta beslut effektivt och utan dröjsmål. Genom Nicefördraget skapades därför artikel 10.6 i ECBS-stadgan som lyder:

”Artikel 10.2 får ändras av rådet på stats- eller regeringschefsnivå genom enhälligt beslut, antingen på rekommendation från ECB och efter att ha hört Europaparlamentet och kommissionen, eller på rekommendation från kommissionen och efter att ha hört Europaparlamentet och ECB. Rådet skall rekommendera medlemsstaterna att anta dessa ändringar. Ändringarna skall träda i kraft efter det att samtliga medlemsstater har ratificerat dem i enlighet med sina respektive konstitutioner.

En rekommendation från ECB enligt denna punkt kräver enhälligt beslut av ECB-rådet”

I ett uttalande som lades som bilaga till Nicefördraget deklarerades att regeringskonferensen förväntade sig att en rekommendation inom ramen för artikel 10.6 i ECBS-stadgan skulle presenteras så snart som möjligt.

Den 2 februari 2003, när Nicefördraget hade trätt i kraft, presenterade ECB en rekommendation till rådet med ett nytt rösträttsförfarande. Kommissionen och Europaparlamentet har därefter yttrat sig över rekommendationen. Rådet antog rekommendationen med enhällighet vid dess möte på stats- eller regeringschefsnivå den 21 mars 2003. Enligt artikel 10.6 i ECBS-stadgan skall ändringen träda i kraft efter det att samtliga medlemsstater i Europeiska unionen har ratificerat den i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser. Enligt överenskommelse bör ratificeringen ske senast den 31 mars 2004, så att fördragsändringen kan träda i kraft innan de nya medlemmarna inträder i EU.

3.2 Den svenska konstitutionella processen

Enligt 10 kap. 1 § regeringsformen skall överenskommelse med annan stat eller med mellanfolklig organisation ingås av regeringen. Enligt 10 kap. 2 § tredje stycket regeringsformen får dock regeringen inte ingå för riket bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen är av större vikt.

Ett beslut att ratificera en ändring i ECB-rådets rösträttsregler i ECBS-stadgan är en fördragsändring och bedöms vara av större vikt, vilket gör

att riksdagens godkännande måste inhämtas i detta ärende. När riksdagen har godkänt ärendet skall regeringen fatta beslut om ratificeringen. Därefter skall ett ratifikationsinstrument utfärdas av Utrikesdepartementet och deponeras hos den italienska regeringen.

4 Det nya rösträttsförfarandet

Ändringen i ECBS-stadgan innebär att ett rotationssystem för röstningsförfarandet i ECB-rådet skapas. Rotationssystemet bygger på fem grundläggande principer. Principen om ”en medlem, en röst” kommer att fortsätta att gälla för alla röstberättigade medlemmar i ECB-rådet. Dessutom skall rotationssystemet vara funktionellt, representativt och öppet samt innebära att alla medlemmar i ECB-rådet fortsätter att delta i sammanträdena i en personlig och oberoende kapacitet, oavsett om de har rösträtt eller inte.

Enligt rotationssystemet skall antalet röstande aldrig överstiga 21. Direktionsledamöterna i ECB skall ha permanent rätt att rösta, vilket innebär att de får 6 röster och att det återstår 15 röster att fördela på de nationella centralbankscheferna i de medlemsstater som deltar i valutaunionen. Rösterna fördelas sedan genom att placera dessa medlemsstater i olika grupper och tilldela varje grupp ett visst antal röster. Rösterna roterar sedan inom gruppen mellan centralbankscheferna i varje medlemsstat.

Indelningen i grupper kommer att göras utifrån en särskild rangordning byggd på ett index där två faktorer vägs in. Den första faktorn är varje centralbankschefs medlemsstats andel i valutaunionens sammanlagda bruttonationalprodukt till marknadspris och har vikten 5/6 av indexet. Den andra faktorn är avsedd att motsvara en medlemsstats finansiella sektor och definieras som varje centralbankschefs medlemsstats andel av valutaunionens totala aggregerade balansräkning för de monetära finansinstituten. Denna faktor motsvarar 1/6 av indexet.

Det nya systemet med roterande rösträtt kommer att sättas i bruk när 16 medlemsstater deltar i valutaunionen. När den 16:e medlemsstaten inträder i valutaunionen delas centralbankscheferna från de 16 länderna in i två grupper. Den första gruppen, som får dela på fyra röster i ECB-rådet, består av centralbankscheferna från de fem största medlemsstaterna enligt rangordningen. Den andra gruppen, som således får dela på de återstående 11 rösterna i ECB-rådet, består av centralbankscheferna från de övriga medlemsstaterna.

När 22 medlemsstater har inträtt i valutaunionen delas centralbankscheferna i stället in i tre grupper. Den första gruppen består fortfarande av centralbankscheferna från de fem största medlemsstaterna enligt rangordningen. De får dela på fyra röster. Den andra gruppen består av ett antal centralbankschefer som motsvarar hälften av det totala antalet medlemsstater i valutaunionen, avrundat uppåt till närmaste heltal. Dessa får dela på åtta röster. Den tredje gruppen består av de återstående centralbankscheferna och dessa får dela på tre röster.

För att undvika att röstningsfrekvensen för centralbankscheferna i en viss grupp uppgår till 100 procent kan ECB-rådet anta tillämpningsföreskrifter om att senarelägga införandet av rotationssystemet. Sådana

tillämpningsföreskrifter skall antas med två tredjedelars majoritet av samtliga ledamöter i ECB-rådet.

4.1 Ratificering av ändringen i ECBS-stadgan

Promemorians förslag: Riksdagen skall godkänna ändringen av artikel 10.2 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken.

Skälen för promemorians förslag: Ändringen av artikel 10.2 i ECBS-stadgan bygger på det regelverk som togs fram i samband med Nice-fördraget, ett fördrag som Sverige har ratificerat (prop. 2001/02:8, bet. 2001/02:KUU1, rskr. 2001/02:92).

Syftet med förändringen är att säkerställa att ECB-rådets effektivitet och möjlighet att fatta beslut i rätt tid kvarstår efter en utvidgning av valutaunionen. ECB har därför följt uppmaningen från Nicefördraget och presenterat en rekommendation så snart som det var möjligt.

En utvidgad valutaunion leder till ett behov av att reformera beslutsordningen i ECB-rådet. Vid en sådan reform måste ett antal mot varandra stående intressen lösas genom en kompromiss. En princip som Sverige har framhållit som viktig i en reformerad beslutsordning, är att alla medlemmar av ECB-rådet alltid skall ha rätt att närvara vid alla möten och att de skall ha rätt att framföra sin åsikt, även om de inte för tillfället har rösträtt. Den föreslagna rösträttsordningen tillgodoser detta krav. Det bör dessutom tilläggas att denna princip är av stor betydelse eftersom ECB-rådet normalt inte voterar utan resonerar sig fram till sina penningpolitiska beslut.

Ett rotationssystem framstår vid en utvidgad valutaunion som ett rättvist sätt att fördela rösterna i ECB-rådet. Den föreslagna modellen för detta utgör en acceptabel avvägning mellan kraven på effektivitet och representativitet och bör därför godtas, vilket också den svenska regeringen gjorde när beslutet fattades i mars 2003.

Enligt regeringsformen ankommer det på riksdagen att godkänna ändringen i ECBS-stadgan, eftersom det är en internationell överenskommelse av större vikt. Det finns, som framgår av det ovan anförda, goda skäl för att Sverige skall ratificera ändringen. Det föreslås därför att riksdagen godkänner ändringen i ECBS-stadgan.

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 13 mars 2003
(OR. en)**

7205/03

LIMITE

UEM	67
INST	33
OC	87

RÄTTSAKTER OCH ANDRA INSTRUMENT

Ärende: Beslut av rådet på stats- eller regeringschefsnivå om ändring av artikel 10.2 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken

GEMENSAM INSTÄLLNING

Tidsfrist för samråd: 14 mars 2003

**BESLUT AV RÅDET
PÅ STATS- ELLER
REGERINGSCHEFSNIVÅ
av den**

om ändring av artikel 10.2 i
stadgan för Europeiska centralbankssystemet
och Europeiska centralbanken

RÅDET PÅ STATS- ELLER REGERINGSCHEFSNIVÅ HAR BESLUTAT FÖLJANDE

med beaktande av stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken¹,
särskilt artikel 10.6 i denna,

med beaktande av Europeiska centralbankens rekommendation²,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande³,

med beaktande av kommissionens yttrande⁴, och

¹ Stadga som fastställs genom ett protokoll som fogas till Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, i den lydelse efter ändring genom Nicefördraget.

² EUT C 29, 7.2.2003, s. 9.

³ Yttrandet avgivet den ... (ännu ej offentliggjort i EUT).

⁴ Yttrandet avgivet den 21 februari 2003 (ännu ej offentliggjort i EUT).

av följande skäl:

- (1) Utvidgningen av euroområdet kommer att medföra att antalet medlemmar i ECB-rådet kommer att öka. Det finns behov av att bibehålla ECB-rådets förmåga att fatta beslut effektivt och utan dröjsmål även i ett utvidgat euroområde, oavsett hur många medlemsstater som antar euron. För att göra detta måste antalet centralbankschefer som får utöva sin rösträtt vara lägre än det totala antalet centralbankschefer i ECB-rådet. Ett rotationssystem är ett rättvist, effektivt och acceptabelt sätt att fördela rösträtten mellan centralbankscheferna i ECB-rådet. Femton röster för centralbankscheferna är en lämplig avvägning mellan å ena sidan kontinuiteten i det nuvarande systemet, med sin balanserade fördelning av rösträtter mellan de sex direktionsledamöterna och ECB-rådets övriga medlemmar, och å andra sidan behovet av att säkerställa ett effektivt beslutsfattande i ett avsevärt utökat ECB-råd.
- (2) Eftersom direktionsledamöterna utses på gemenskapsnivå genom ett fördragsreglerat förfarande och med hänsyn till den roll de har i Europeiska centralbanken (ECB) vars behörighetsområde omfattar hela euroområdet, måste samtliga direktionsledamöter även i fortsättningen ha en permanent rösträtt i ECB-rådet.
- (3) Ändringarna av rösträtsreglerna i ECB-rådet görs på grundval av artikel 10.6 i stadgan. Eftersom denna endast behandlar ändringar av artikel 10.2 i stadgan, påverkar en ändring av rösträtsreglerna inte omröstningar som gäller beslut som fattas enligt artiklarna 10.3, 10.6 och 41.2 i stadgan.

- (4) De bärande elementen i det rotationssystem som valts bygger på fem grundläggande principer. Principen om "en medlem, en röst", som utgör grunden för ECB-rådets beslutsfattande, kommer att fortsätta att gälla för alla röstberättigade medlemmar i ECB-rådet. Samtliga medlemmar i ECB-rådet fortsätter att delta i sammanträdena i en personlig och oberoende kapacitet, oavsett om de har rösträtt eller inte. Rotationssystemet är funktionellt i den meningen att det kan anpassas till alla framtida utvidgningar av euroområdet upp till det nu förväntade maximala antalet medlemsstater. Rotationssystemet är även så utformat att situationer undviks där de röstberättigade centralbankscheferna kommer från nationella centralbanker i medlemsstater som, tagna tillsammans, uppfattas som icke-representativa för euroområdets ekonomi i dess helhet. Vidare är rotationssystemet ett öppet system.
- (5) Uppdelningen av centralbankschefer på olika grupper och tilldelningen av ett visst antal röster för dessa grupper har utformats så att de röstberättigade centralbankscheferna skall komma från centralbanker i medlemsstater som, tagna tillsammans, är representativa för euroområdets ekonomi i dess helhet. Centralbankscheferna kommer att utöva sin rösträtt olika ofta, beroende på den relativa storleken på ekonomin i respektive centralbanksmedlemsstat. I vilken grupp en centralbankschef placeras avgörs följaktligen genom rangordningen av dennes centralbanks medlemsstat enligt en indikator som består av två komponenter: storleken på centralbanksmedlemsstatens andel i) i den sammanlagda bruttonationalprodukten till marknadspris (nedan kallat BNPm) i medlemsstater som har antagit euron och ii) i den totala aggregerade balansräkningen för de monetära finansinstituten (nedan kallat TAB-MFI) i medlemsstater som har antagit euron. En medlemsstats ekonomiska betydelse beräknad efter BNPm är en lämplig komponent eftersom konsekvenserna av centralbanksbeslut är större i medlemsstater med större ekonomier än i medlemsstater med mindre ekonomier. Samtidigt

har även storleken på den finansiella sektorn i en medlemsstat särskild betydelse för centralbanksbesluten, eftersom motparterna i centralbankernas transaktioner återfinns i den sektorn. En viktning görs varvid BNPM får en vikt av 5/6 och TAB-MFI 1/6. Denna fördelning av vikterna är väl avpassad, eftersom den finansiella sektorn därigenom medräknas på ett tillfredsställande och meningsfullt sätt.

- (6) För att rotationssystemet skall kunna införas på ett smidigt sätt sker detta i två steg. I ett första steg delas centralbankscheferna upp på två grupper så snart deras antal överstiger 15. Rösträttsfrekvensen för centralbankscheferna i den första gruppen kommer inte att vara lägre än rösträttsfrekvensen i den andra gruppen. När ett större antal nya medlemsstater har tagits upp i euroområdet, dvs. när antalet centralbankschefer överstiger 21, kommer de att delas upp på tre grupper. Inom varje grupp har centralbankscheferna rösträtt för lika långa tidsperioder. Tillämpningsföreskrifter rörande genomförandet av dessa två principer, liksom ett eventuellt beslut att senarelägga införandet av rotationssystemet för att undvika att röstningsfrekvensen för centralbankschefer i en viss grupp uppgår till 100 %, skall antas av ECB-rådet med två tredjedelars majoritet av alla medlemmarna, både medlemmar med och medlemmar utan rösträtt.

- (7) De olika medlemsstaternas andel i den sammanlagda BNPm och i TAB-MFI i medlemsstaterna som har antagit euron skall justeras så snart den sammanlagda BNPm ändras i enlighet med artikel 29.3 i stadgan, eller närhelst antalet centralbankschefer i ECB-rådet ökar. De nya andelar som blir följderna av dessa reguljära justeringar skall tillämpas från och med den första dagen det närmast följande året. När centralbankschefer blir medlemmar i ECB-rådet skall de referensperioder som används för att beräkna respektive centralbanksmedlemsstats andel i den sammanlagda BNPm och i TAB-MFI i medlemsstater som har antagit euron vara samma som vid den senaste femårsjusteringen av andelarna. De nya andelar som blir följderna av dessa icke reguljära justeringar skall tillämpas från och med den dag då centralbankscheferna blir medlemmar i ECB-rådet. Dessa tekniska detaljbestämmelser utgör en del av de tillämpningsföreskrifter rörande genomförandet som skall antas av ECB-rådet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE:

Artikel 1

Stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken ändras på följande sätt:

Artikel 10.2 skall ersättas med följande:

"10.2 Varje medlem av ECB-rådet skall ha en röst. Från och med den dag då antalet medlemmar i ECB-rådet överstiger 21, skall varje direktionsledamot ha en röst och antalet centralbankschefer med rösträtt uppgå till 15. Dessa senare rösträtter skall tilldelas och alternera enligt följande:

- Från och med den dag då antalet centralbankschefer överstiger 15 och fram till den dag då antalet uppgår till 22 skall centralbankscheferna delas in i två grupper baserat på centralbanksmedlemsstatens andel i den sammanlagda bruttonationalprodukten till marknadspris i medlemsstater utan undantag och i den totala aggregerade balansräkningen för de monetära finansinstituten i medlemsstater som har antagit euron. Andelen i den sammanlagda bruttonationalprodukten till marknadspris och i den totala aggregerade balansräkningen skall tilldelas en vikt av 5/6 respektive 1/6. Den första gruppen skall bestå av fem centralbankschefer och den andra gruppen av de återstående centralbankscheferna. Rösträttsfrekvensen för centralbankscheferna i den första gruppen skall inte vara lägre än rösträttsfrekvensen för dem i den andra gruppen. Med förbehåll för vad som sägs i föregående mening skall den första gruppen tilldelas fyra rösträtter och den andra gruppen elva rösträtter.
- Från och med den dag då antalet centralbankschefer uppgår till 22 skall centralbankscheferna delas in i tre grupper enligt en rangordning utifrån kriterierna ovan. Den första gruppen skall bestå av fem centralbankschefer och tilldelas fyra rösträtter. Den andra gruppen skall bestå av hälften av det totala antalet centralbankschefer, rundat till närmaste högre heltal, och tilldelas åtta rösträtter. Den tredje gruppen skall bestå av de återstående centralbankscheferna och tilldelas tre rösträtter.

- Inom varje grupp skall centralbankscheferna ha rösträtt för lika långa tidsperioder.
- För beräkningen av andelarna i den sammanlagda bruttonationalprodukten till marknadspris skall artikel 29.2 i stadgan tillämpas. Den totala aggregerade balansräkningen för de monetära finansinstituten skall beräknas i enlighet med det statistiska regelverk som gäller inom Europeiska gemenskapen vid tidpunkten för beräkningen.
- Så snart den sammanlagda bruttonationalprodukten till marknadspris ändras i enlighet med artikel 29.3, eller närhelst antalet nationella centralbankschefer ökar, skall storleken och sammansättningen på grupperna justeras i enlighet med ovan angivna principer.
- ECB-rådet skall genom beslut med två tredjedelars majoritet av samtliga röstberättigade och icke röstberättigade medlemmar vidta nödvändiga åtgärder för att genomföra ovan angivna principer och kan besluta att senarelägga införandet av rotationssystemet till dess antalet centralbankschefer överstiger 18.

Personlig närvaro krävs för att rösträtt skall kunna utövas. Med avvikelse från denna regel kan det i den arbetsordning som avses i artikel 12.3 fastställas att medlemmar av ECB-rådet får rösta vid telefonkonferenser. I arbetsordningen skall också föreskrivas att en medlem av ECB-rådet som är förhindrad att delta i ECB-rådets möten under en längre period får utse en ersättare som medlem av ECB-rådet.

Bestämmelserna ovan påverkar inte den rösträtt som samtliga medlemmar av ECB-rådet, både röstberättigade och icke röstberättigade medlemmar, har enligt artiklarna 10.3, 10.6 och 41.2.

Om inte annat sägs i denna stadga skall ECB-rådet besluta med enkel majoritet av de röstberättigade medlemmarna. Vid lika röstetal skall ordföranden ha utslagsröst.

ECB-rådet är beslutfört om minst två tredjedelar av de röstberättigade medlemmarna är närvarande. Om ECB-rådet inte är beslutfört får ordföranden kalla till ett extra sammanträde, där beslut kan fattas utan hänsyn till närvaroregeln."

Artikel 2

1. Detta beslut skall ratificeras av alla medlemsstater i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser. Ratifikationsinstrumenten skall deponeras hos Italienska republikens regering.
2. Detta beslut träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter den månad då ratifikationsinstrumentet deponerats av den sista undertecknade medlemsstat som uppfyller denna formalia.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets
på stats- eller regeringschefsnivå vägnar
Ordförande

Uttalande som skall tas till protokollet vid rådsmötet
på stats- eller regeringschefs nivå
avseende antagande av beslutet av rådet
på stats- eller regeringschefs nivå
om ändring av artikel 10.2 i stadgan för
Europeiska centralbankssystemet och
Europeiska centralbanken

Rådet bekräftar att den modell som fastställs i beslutet om ECB-rådets rösträttsregler inte bör betraktas som prejudicerande för andra gemenskapsinstitutioners sammansättning och beslutsfattande i framtiden.
